

.....  
*Продължение*

При **ползване на отпуск** нормата се **намалява** по различен начин **според вида на отпуска**.

При ползването на **отпуск**:

- **за временна неработоспособност,**
- **за бременност и раждане** и
- **при осиновяване на дете до 5-годишна възраст,**

нормата за **продължителност** на работното му време **се преизчислява**, като **от нормата за периода се извадят съответните часове** по **утвърдения поименен график** ([чл. 9б, ал. 3](#) от НРВПО).

Поради това при ползване на тези изрично определени видове отпуск **нормата се намалява според заложените часове в графика** на съответния работник или служител.

При ползване на **всеки друг вид отпуск**, регламентиран в Кодекса на труда, в т.ч. платен годишен отпуск, **нормата за продължителност на работното време** на работника или служителя **се преизчислява**, като:

- **от броя на работните дни по календар**
- **се изваждат съответните дни отпуск, разрешени в работни дни по календар** ([чл. 9б, ал. 2](#) от НРВПО).

Поради това **нормата при ползване на отпуск**, който не попада в хипотезите на [чл. 9б, ал. 3](#) от НРВПО (*трите вида отпуск, посочени по-горе*), **се намалява**:

- според **уговорената продължителност на работното време** в трудовия договор и
- съответния **брой работни дни по календар** (от понеделник до петък), през които работникът или служителят ползва отпуск.

Освен това **при сумирано изчисляване** на работното време **нормалната продължителност** на работното време **през нощта е по-малка** от тази през деня.

Това изискване е предвидено и в разпоредбата на [чл. 140, ал. 1](#) от КТ, която установява **по-кратка нормална продължителност на работното време през нощта**, отколкото е регламентираната **през деня**.

В тази връзка в [чл. 9а, ал. 4](#) от НРВПО е предвидено, че **когато се полага нощен труд, сборът от работните часове по графика** на работника или служителя **се изчислява след превръщане на нощните часове в дневни за смените с 4 и повече от 4 часа нощен труд с коефициента**, който е посочен по-горе - **1,143**.

В тази връзка следва да се обърне внимание, че съгласно [чл. 140, ал. 2](#) от КТ нощен е трудът, който се полага от 22,00 ч. до 06,00 ч., поради което на превръщане подлежи само

положеният труд в рамките на тези часове и то ако смяната има 4 и повече от 4 часа труд през тях.

Съгласно **чл. 143, ал. 2** от КТ извънредният труд е **забранен**.

Полагането на извънреден труд е забранено независимо от начина на изчисляване на работното време в предприятието.

Поради това **работодателят** е длъжен при **изготвяне на поименния график** на работника или служителя, за който **се предвижда да работи през нощта, да се съобразява с намалената продължителност на нощното работното време,** като **съобразно заложените нощни смени** следва да **се намалява общата норма за работа за периода**, например като се планират за работа по-малко на брой смени.

Видно от изложеното, **превръщането на нощните часове в дневни** следва да **се направи при изготвяне на поименния график**, а не в края на периода на сумираното изчисляване.

**В противен случай работодателят** още при утвърждаването му ще планира полагането на извънреден труд, което е нарушение на **чл. 143, ал. 2** от КТ.

В тази връзка следва да се отбележи, че превръщането на нощните часове в дневни не води до „изкуствен“ извънреден труд, а е свързано с изискването за различна продължителност на работното време на работника или служителя през деня и през нощта.

През периода, за който е установено сумираното изчисляване, **утвърдените поименни графици могат да се изменят от работодателя:**

- **при промяна на числеността на заетите работници и служители** или
- **на други обстоятелства, при които те са утвърдени (чл. 9а, ал. 2 от НРВПО),** като например:

- **ползването на отпуск** (вж. по-горе),

- **напускането на работници и служители** и т.н.

При изменение на поименните графици работодателят също има задължението да спазва установената норма за периода, както и разпоредбата на **чл. 9а, ал. 4** от НРВПО, регулираща превръщането на нощните часове в дневни.

Съгласно разпоредбата на **чл. 9г** от НРВПО, **отработените часове** от работника или служителя, които **в края на периода**, за който е установено сумирано изчисляване на работното време, са **повече от часовете, определени съгласно чл. 9б** от НРВПО, се отчитат за **извънреден труд** по реда на **чл. 149** КТ пред инспекцията по труда.

Предвид гореизложеното, при установено сумирано изчисляване на работното време **превръщането на нощните часове в дневни** се извършва:

- за **целите на изготвянето на поименните графици** и
- за **целите на отчитането и заплащането на положения труд,**

като **превръщането** следва да се извършва **още при първоначалното изготвяне на поименните графици** или при евентуалното тяхно изменение, а **не в края на периода**.

Източник: ТІТА.ВG